

Tematické okruhy státní závěrečné zkoušky pro studijní obor Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání:

1. Sociologie – média – kulturní a sociální antropologie

2. Historie – filosofie

3. Politologie

4. Ekonomie

1. okruh: Sociologie – média – kulturní a sociální antropologie

1. Vymezení sociologie. Původ sociologie, její předmět, metody, základní pojmy, vnitřní členění, vztah k jiným společenským vědám. Tradiční a moderní společnost. Periodizace vývoje modernity, důležité procesy utvářející moderní společnost.

2. Sociologie 19. století. Historický kontext vzniku sociologie, hlavní postavy a sociologické směry. Emile Durkheim a Max Weber: hlavní díla a témata, klíčové sociologické koncepty, metodologie sociologie.

3. Konsenzuální, konfliktní a interpretativní paradigma v sociologii. Hlavní témata, směry, postavy a koncepty.

4. Konceptualizace soudobé společnosti. Riziková společnost, reflexivní modernita, postindustriální společnost, informační společnost, společnost pozdní modernity, postmoderní společnost, tekutá modernita, konzumní společnost atd.

5. Život jedince ve společnosti. Proces socializace, nejdůležitější socializační vlivy, enkulturace, resocializace. Sociální status a sociální role. Sociální skupiny, davy a kolektivní jednání.

6. Sociální stratifikace a mobilita, životní styl a chudoba. Sociologie práce a nezaměstnanosti.

7. Sociologie rodiny. Historické proměny rodiny; tradiční, moderní a postmoderní rodina. Sňatečnost a rozvodovost, sňatkový trh. Rodina a sociální stratifikace. Alternativní formy partnerského soužití. Fenomén singles a dobrovolné bezdětnosti.

8. Sociologie vzdělání. Vzdělávací systém a sociální nerovnosti. Proměny role vzdělání ve společnosti. Skryté kurikulum, škola jako forma sociální kontroly, disciplinace. Pierre Bourdieu, Raymond Boudon, Martin Trow.

9. Sociální demografie, demografické charakteristiky české společnosti. Základní data o vývoji a struktuře české populace a jejím demografickém chování.

10. Obecná metodologie sociálních věd. Povaha sociálních věd. Přírodní versus sociální vědy, pozitivismus, interpretativismus a postpozitivismus. Thomasova definice situace, vysvětlení versus rozumění. Sociální vědy, paradigmata, normální věda (multiparadigmatičnost, předparadigmatičnost). Etnocentrismus, perspektivismus, relativismus.

11. Metody a techniky výzkumu v sociálních vědách. Kvantitativní a kvalitativní výzkum - srovnání, základní východiska, pojmy, metody a techniky sběru dat, výzkumné strategie a typy výzkumu. Fáze a průběh výzkumu.

12. Mediální produkce a mediální produkty. Podoby mediálních organizací, vlastnictví médií. Politická ekonomie médií, ekonomické fungování médií. Normativní rámce chování médií. Klasifikace

mediálních produktů, významy mediálních sdělení. Média a stereotypy. Stavba mediálního produktu. Zpravodajství a reklama.

13. Mediální publika a působení médií. Etapy ve vývoji publika. Média a veřejnost. Typologie publika. Proces recepce médií, model kódování a dekodování. J. Habermas, S. Hall. Typologie působení médií. Vývoj představ o působení médií. Snahy o kontrolu působení médií.

14. Kulturní a sociální antropologie. Co je to antropologie - vymezení, geneze oboru, základní členění. Historický vývoj antropologického myšlení. Metody antropologického výzkumu. Kulturní relativismus a etnocentrismus. Emická a etická deskripce.

15. Kulturní a sociální antropologie - vybrané osobnosti: E. B. Tylor, J. G. Frazer, F. Boas, B. K. Malinowski, A. R. Radcliffe-Brown, E. E. Evans-Pitchard, M. Meadová, R. Benedictová, C. Lévi-Strauss, V. Turner, C. Geertz atd.

2. okruh: Historie – filosofie

1. Česká společnost v habsburské monarchii. Politické, sociální, hospodářské a kulturní poměry let 1861-1914.
2. Česká společnost za první světové války v letech 1914-1918.
3. Československý stát v letech 1918-1939.
4. Česká společnost za druhé světové války v letech 1939-1945.
5. Poválečné Československo a komunistická éra. Politické, sociální, hospodářské a kulturní poměry let 1945-1989.
6. Meziválečný svět a druhá světová válka. Evropa v letech 1918-1945.
7. Poválečný svět a studená válka. Evropa v letech 1945 (1948) - současnost.
8. Autoritativní a totalitní hnutí ve 20. století (fašismus, nacismus, komunismus).
9. Klasická řecká filosofie
10. Filosofické směry období helénismu
11. Patristika a scholastika (obecná charakteristika, hlavní osobnosti)
12. Novověký racionalismus a empirismus (obecná charakteristika, hlavní osobnosti)
13. Filosofie osvícenství (obecná charakteristika, hlavní osobnosti)
14. Filosofické směry 19. století (obecná charakteristika, hlavní osobnosti)
15. Filosofické směry 20. století (obecná charakteristika, hlavní osobnosti)

3. okruh: Politologie

1. Pojem politika, Platón – vznik politické teorie, Platón: Ústava – ideální stát, Karl R. Popper Kritický racionalismus.
2. Aristotelés, člověk tvor společenský – zoon politikon, šest forem státní moci, přímá demokracie antického Řecka.

3. Smluvní teorie, srovnání východisek a odkazu tří myslitelů – Thomas Hobbes, John Locke, Jean - Jacques Rousseau, Přirozená práva (lidská práva) Johna Locka; Listina základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky.
4. Teorie ideologie, ideologie- nauka o ideách, znaky a typy; Liberalismus – vývoj liberálního myšlení, základní hodnoty, klasický a moderní liberalismus, neoliberalismus.
5. Konzervativní politické myšlení, Edmund Burke – Úvahy o revoluci ve Francii, konzervativní přístup k modernitě; Konzervatismus – autoritativní, paternalistický, libertariánský.
6. Socialismus, sociálně političtí utopisté, vědecký socialismus – K. Marx, B. Engels – zdroje myšlení, teorie, socialismus evoluční a revoluční, komunismus.
7. Fašismus, národní socialismus, prostředí vzniku fašismu, korporativismus, rasismus, nacismus.
8. Ústavní vývoj v českých zemích; Ústava ČR - rozdělení mocí v současné Ústavě ČR.
9. Politické strany; definice, politická hnutí. Role politických stran dle Ústavy ČR. Politický systém a zájmové skupiny – teorie zprostředkování zájmů.
10. Vstup ČR do EU, volby do Evropského parlamentu v ČR.
11. Soudní moc, Ústavní soud ČR, Evropský soud pro lidská práva se sídlem ve Štrasburku.
12. Výkonná moc – prezident, výkonná moc – vláda.
13. Demokracie přímá a zastupitelská (parlamentní, prezidentská, poloprezidentská).
14. Volební systémy, většinový volební systém, poměrný volební systém; Systém politických stran ČR, výsledky voleb do ČNR a PSP ČR od roku 1990.
15. Parlamentní demokracie - politický systém Velké Británie, prezidentská demokracie-politický systém USA.

4. okruh: Ekonomie

1. Ekonomie jako společenská věda, její vznik, hlavní vývojové etapy a představitelé, základní díla; ekonomie (economics) a politická ekonomie (political economy); mikroekonomie a makroekonomie, předmět zkoumání, metody zkoumání, ekonomie jako pozitivní a normativní věda, ekonomie a její vztah k hospodářské politice.
2. Ústřední národohospodářské otázky a tržní systém; nabídka, poptávka, tržní cena a fungování trhů. Dokonale, nedokonale konkurenční trhy a efektivnost trhů a jejich selhávání. „Neviditelná ruka trhu“ a „viditelná ruka státu“. Stát v moderním tržním kapitalismu. Základní charakteristika nekapitalistické ekonomiky socialismu a úloha státu v ČR před rokem 1990.
3. Poptávka a nabídka v mikroekonomii; poptávka, ekonomický užitek a chování spotřebitele; postavení spotřebitele na trhu, ochrana spotřebitele.
4. Poptávka a nabídka v mikroekonomii; Nabídka - organizace podnikání, firma, ekonomické pohledy na firmu, ekonomické typy firem a dokonale a nedokonale konkurenční trhy, základní informace k účetnictví, přidaná hodnota.
5. Tvorba cen výrobních faktorů; mzdy a trh práce; renta a půda; kapitál, úrok a zisk.
6. Tvorba cen výrobních faktorů a základy teorie rozdělování. Důchody v moderním kapitalismu. Lorenzova křivka, Giniho koeficient. Základní trendy v rozdělování v posledních 30 letech; příklad vývoje v ČR.

7. Makroekonomie a modely národního hospodářství; Národní účetnictví a měření národohospodářského produktu a důchodu; Základní makroekonomické proporce, hrubý domácí produkt – základní makroekonomický agregát; alternativní přístupy.
8. Agregátní nabídka a agregátní poptávka jako model národního hospodářství, okolnosti jeho vzniku a význam; problém ekonomické rovnováhy.
9. Peníze a jejich základní ekonomické funkce; peníze jako makroekonomický agregát v systému národního hospodářství a jejich vliv na jeho fungování. Základní charakteristika monetární politiky a úloha EU v této oblasti.
10. Inflace, její vymezení, způsob měření, ekonomické aspekty a důsledky.
11. Trh práce a nezaměstnanost jako ekonomický a sociální problém; měření a ekonomická interpretace nezaměstnanosti; Phillipsova křivka, přirozená míra nezaměstnanosti, hospodářská politika zaměstnanosti vlády.
12. Stát a ekonomika. Ekonomická úloha státu v moderní kapitalistické ekonomice, veřejný sektor a fiskální politika a úloha EU v této oblasti; monetární politika státu, státní dluh a jeho ekonomické důsledky.
13. Vnější ekonomické vztahy - mezinárodní obchod a jeho ekonomické aspekty, směnné kursy a mezinárodní finanční systém, měnová stránka vnějších ekonomických vztahů, platební a obchodní bilance.
14. Ekonomický růst a rozvoj: teorie a měření; ekonomické problémy globální ekonomiky, alternativní pohledy na význam ekonomického růstu.
15. Charakteristika základních problémů soudobého kapitalistického ekonomického systému. Snahy o řešení, odhadované trendy dalšího vývoje.

Tematické okruhy nejsou shodné s otázkami, na které student/ka odpovídá.